

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Quid contra Pelagianos, & Semipelagianos, de electione nostra contendat
Augustinus. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Hieronym.

Malac. x.
19Expendunt
verba Hier.
de electione
divina.

Augustin.

Ad Gal. 1.

Ad Rom. 9.

Chrysost.

Hieronym.

cum Gracis

videtur sub

iungere gra-

tiam labori

humano.

Sedulius.

Ad Rom. 9.

Sedulius de

electione ad

gratiam ma-

le, de electio-

ne ad gloria

præclara.

Ad Rom. 9.

20

Faustus cum
Gracis Patri-
bus loquitur.

Secundo loco refertur Hieronym. in epist. ad He-
dibiam, quæ est 150. quæst. 10. ubi explicans illud
Malachiæ 1. *Jacob dilexi &c.* inquit. *Non saluati irra-
tionabiliter Deus & absque iudicii veritate; sed causis præce-
duntur non gentes eligi, sed hominum voluntates.* Certe
Hieronym. aut loquitur de electione ad remissionem
peccatorum, quæ fieri potest ex meritis de
congruo, non nudi arbitrij, sed cum auxilio gratiæ,
nam ipsi, qui filium Dei fide susceperunt, & credi-
derunt, dedit potestatem filios Dei fieri, & iustifi-
cari. Quocirca faretur August. epist. 105. longe à
principio, remissionem peccatorum non esse sine
meritis fidei, si fides eam impetrat: aut loquitur
Hieronym. de electione ad vitam æternam: quod
mihi sit probabilius, & de hac iure optimo dixit,
non fieri sine iudicii veritate, atque ea eligi non
homines nudos, id est, sine operibus, sed homi-
num voluntates, hoc est, homines operibus & me-
ritis ornatos propter ipsam remissionem in illud ad
Galat. 1. *Cum placuit ei, &c.* Nihil tamen huic sen-
tentia faveat. Sed in ea verba ad Rom. 9. *Cuius vult
miseretur:* facere videtur cum Chrysostom. labo-
ri humano subiungens gratiam; quæ sententia est
plane contra August. nec satis tuta, ut infra vide-
bimus. Verum hoc nihil obstat, quo minus
prædicta opinio de electione ad gloriam recte ex
Hieron. comprobetur, sicut de Ambrosio proxi-
me dicebamus.

Tertio accedit Sedulius, qui in ea verba ad Ro-
man. 8. *Ipsi qui secundum propositum vocati sunt sancti.*
Sic loquitur: *Secundum quod proposuit saluare sola fide
quos præscierat credituros, & quos gratis vocavit ad salu-
tem, multo magis glorificabit operantes:* & in verba se-
quentia, *Hos quos præsciuit, futuros denotat sibi, ipsos ele-
git ad promissa præmia capienda, & in illud Roman. 9.
ut secundum electionem, &c.* Sciendo enim quid unusquis-
que illorum esset factururus, dixit, ille eris dignus, qui eris mi-
nor, & qui eris maior, eris indignus salute. Hoc quasi præ-
sciuit, non personarum acceptor dixit. Et in illud eiusdem
cap. *Jacob dilexit, &c.* Quid mirum, si iustitia diligat
innocentiam, & si respiciat iniquitatem, apud quem futura
sunt facta?

Hæc omnia retuli, ut videamus quomodo hic
auctor faueat Græcis, & Massiliensibus, cum qui-
bus videtur ex vna parte docere, respexisse Deum
laborem nostrum proprium, & industriam, ut da-
ret nobis suam gratiam, tamen paulo infra habe-
at verba quædam August. ex quaestione ad Simplic.
quibus sententia Græcorum omnino confutatur:
ac proinde cætera huius auctoris in bonum sen-
sum explicari possunt: & ex alia parte conficit, quo
pacto de electione ad gloriam recte loquatur, cum
ait, quos præsciuit devotos, ad promissa præmia
capienda elegisse: & iterum, si gratis vocavit ad sa-
lutem, scilicet gratia sua, quos sciuit esse creditu-
ros, multo magis glorificabit operantes: hoc est,
multo magis quos præsciuit gratia sua recte ope-
ratos, ad regnum gloriae elegit.

Quarto denique refertur solet Faustus Regien-
cuius testimonia recitata sunt cap. 1. huius disput.
sed hunc auctorem in Græcorum opinione fuisse,
eamque contra Aug. illis loc. tradidisse infra cap.
seq. ostendimus. Hoc tamen mihi persuasum ha-
beo, si de electione ad vitam æternam loquitur
recte, non aliter ipsum dicturum, quam reliquos:

nimirum, ex meritis eam factam fuisse, eo quod in
tempore ex meritis gloria danda sit, sicut proxime
notauimus.

CAPUT IV.

Quid contra Pelagianos, & Semipelagianos de electione no-
stra contendat August.

TAmetsi aliorum Patrum auctoritas in omni
controverfia magni ponderis apud omnes
esse debeat, in hac tamen de qua nunc agitur, vnus
pro multis mihi semper erit Augustinus. non solum
quod omnium, qui bene sentiunt, iudicio, inter
cæteros plurimum emineat, sed quod dum seve-
rius, quam alij, pro gratia Dei contra liberum ar-
bitrium, & propria merita loquens, hanc electio-
nem ex meritis gratiæ factam affirmat; perspicue
ostendit, nihil huic nostræ controverfiæ esse com-
mune cum ea, quam disputat, num gratia deus ex
meritis; quas tamen duas quaestiones Theologi
nostri temporis non pauci absque ratione con-
fundunt. Conabor igitur August. testimonijs bifa-
riam hanc confirmare sententiam. Primum osten-
dam aliquibus in locis discretis verbis eam tradi-
disse. Præterea nullibi oppositum, velleiter, in-
nuasse. Sed ut melius, quæ ex August. referemus,
intelligantur, operæpretium duxi, ante omnia
paucis exponere, quæ de re inter ipsum, eiusque
discipulos ex vna parte, & Cassianum, Massilien-
ceterosque Gallos ex alia, suborta fuerit de præ-
destinatione gratiæ dissensio.

In hac igitur de gratiæ prædestinatione contro-
verfia; contra duos errores August. pugnavit. Pri-
mum contra Pelagium, & Celestinum, qui de gratia,
hæc asserbant. Primo posse hominem, solis na-
turæ viribus, absque vlla alia gratia, quam creatio-
nis, prædicationis, & præcepti, quas dicebant dari
sine meritis; servare totam legem, iustificari, in iu-
sticia usque ad mortem perseverare, & gloriam
consequi. Sic colligitur ex epist. 90. & 95. apud Aug.
& epist. 105. 106. & 107. ex Concilio Milevit. can. 4. &
Africano circa tempora Bonifacij, can. 79.

Secundo gratiam quidem Christi interiorem
dari, sed eam tantum esse vilem ad facilius, &
melius operandum, & præstandum quæ diximus;
non tamen esse necessariam, ut simpliciter ea fa-
ciamus. Huius erroris meminit August. epist. 106.
quem in Pelagij scriptis deprehendit post retrac-
tationem subdolan, quam sui erroris fecit in
Concilio Palæstino, & contra illum statuitur ca-
non. 5. Conc. Milevitani, & 80. Africani, circa tempora
Bonifacij 1.

Tertio dicebant hanc gratiam secundum me-
rita nostra, hoc est, ex proprijs viribus condigne
nobis dari ad melius, & facilius operandum. Hunc
errorem fraudulenter retractavit Pelagius in Con-
cilio Palæstino apud Diospolim, ut dicemus in-
fra, disput. 91. cap. 9. intelligens per gratiam Dei,
quam fatebatur sine meritis dari, donum creatio-
nis: ut constat ex Epistola 90. & 95. apud August. & ex
Epistola 105.

Contra hos contendit August. in tempore ne-
cessariam esse nobis gratiam Christi internam,
præter præceptum, & donum creationis, atque
prædicationis, ut servare possimus omnem legem
iustificari, & gloriam consequi; eamque esse initium
omnis meriti, atque adeo ex nullis nostris meritis
dari; intelligit merita liberi arbitrij, & gratiam
non

non secundam, sed primam, quæ ab initio nobis confertur. Neque enim negat, mereri nos posse secundam gratiam, & auxilia posteriora, si prius moueamur ad ea promerenda anteriori alia gratia. Hoc eodem modo locutus est vbiq; de prædestinatione Dei, quæ in eius sententia lib. 1. de prædest. sanct. cap. 10. est præparatio donorum gratiæ, ut scilicet ea non fuerit ex meritis præuicis, sed sicut Deus in tempore dat gratiam sine meritis, sic in æterna sua providentia sine meritis dare disposuerit. Nam, ut infra videbimus, inter merita, & id, quod datur ex meritis, eundem feruat ordinem Deus ex Augustini sententia, in æterna dispositione, quem in tempore seruaturus est: ut si daturus est ex meritis, disponat dare ex meritis; alius enim ordo peruersus esset.

At sicut contra Pelagium nunquam demonstrat Aug. gloriam dari ex meritis (hoc enim Pelagius non negabat) sed tantum gloriam ex meritis gratiæ, non ex meritis arbitrii conferri, ut Pelagius dicebat: sic etiam nusquam contra Pelagium ostendit, electionem ad gloriam, seu voluntatem glorificandi, non fuisse in Deo ex præuisione meritorum, & omnino gratis, sed fuisse ex meritis præuicis quæ ipse gratia sua largitus erat, & sicut contra Pelagium contendit, in tempore non dari gratiam ex meritis arbitrii, sic etiam probat, non fieri prædestinationem gratiæ ex illis. Contra hos, Pelagium scilicet, & Cælestini, eorumq; discipulos, congregatum fuit Concilium Mileuitanum, & alia Africana: Arascanum vero secundum celebratum fuit potissime contra Semipelagianos, de quibus subinde dicemus. Cum vero Pelagius disputans de gratia assererat, eam non esse necessariam, non loquebatur de gratia habituali, aut de gratia remissionis peccatorum tantum, sed de auxilio gratiæ, quod ipse negabat, esse necessariam, sed sufficere dicebat arbitrium cum notitia præcepti: & cum Patres ab eo contenderent, ut gratiam Dei sine meritis necessariam esse fateretur, non tantum contendeant, ut gratiam remissionis peccatorum concederet, nam ut inquit August. epist. 105. hæc non est sine meritis, quandoquidem fides eam impetrat: sed ut concederet gratiæ adiutorium à quo incipit opus nostræ iustificationis, ut ibidem ait Aug. quem referemus disp. 91. cap. 5. quod adiutorium ipse Aug. tribuit fidei.

Deinde disputabat Augustinus contra alium errorem, eorum scilicet, qui dicuntur à Prospero, & Hilario de reliquijs Pelagianorum, & vulgo Semipelagiani nuncupantur. Hi erant Massilienses, quorum caput, & auctor doctrinæ contra Aug. ex professo fuit Cassianus, ut constat ex epistolis Prosperi, & Hilarij ad August. quæ sunt ante librum de prædestinatione sanctæ, & ex epist. 1. Cælestini primi, ubi suppresso nomine, eius fit mentio, & ex Prosperi in lib. contra collatorem c. 1. Horum sententiam secuti sunt multi per Galliam episcopi, ad quos Cælestini epistolam illam scribit: Inter quos fertur fuisse Vincentius Litinensis. Horum omnium obiectiones, sunt apud Prosperum contra August. doctrinam, lib. ad cap. Gallorum, & lib. ad obiectum Vincentianas, quibus ipse Prosper optime respondet, quinimo, ut ipse Prosper cum Hilario testatur, multi per Africam episcopi de doctrina August. male senserunt.

Hi omnes, ut pore viri aliqui Catholici, & religiosi contra Pelagium, & Cælestinum gratiam

Christi fatebantur, non solum externæ prædicationis, sed internæ etiam inspirationis: non solum vtilem, sed etiam necessariam ad iustificationem, perseverantiam, & meritum æternæ vitæ, qua nisi adiuuarentur conatus nostri, non modo difficile consequerentur, quod contendimus, verum etiam irriti omnino essent, & inanes ad iustificationem, & merendum vitam æternam. Addebant nihilominus esse in nobis initia quædam ex nostro proprio labore sine vlla gratia Christi interius mouente, quibus inciperemus, ut deinde gratia Dei nobis concederetur ad promouendos conatus, & desideria nostra. Ideo hæc vna eorum erat propositio: *Labori humano subiungitur gratia, & alia similis: Conatus nostri, hoc est, ex nostris viribus irriti sunt, nisi gratia Dei adiuuentur, & promoucantur.*

Hæc doctrina colligitur ex tota collatione 13. Cassiani, & ex lib. Prosperi contra illam, ex lib. 12. de institutis Canoniorum cap. 11. 12. 13. 14. & ex Fausto Regien. toto lib. 1. & 2. de gratia, & lib. arbitr. multis in locis, quæ refert Hormisdæ Papa epist. ad possessorum, & Ioannes Maxentius in responsione ad hanc epist. quæ habetur 5. tom. Biblioth. sac. sed lib. 1. ca. 17. & locis citatis in 1. c. manifeste hanc tradit doctrinam. De gratia enim Dei cap. illo 17. dicit: *Inuitat volentem, attrahit desiderantem, erigit adiuuentem*: & infra inquit, gratiam Dei postulare à nobis prius obedientiam præcepti, ut veluti per anfulam quandam eam apprehendat: & 2. lib. cap. 10. ad hoc inquit, nos idoneos non esse (intelligit ex nobis) ut iustificemur, & gloriam promereamur, & ideo adiutorium Dei esse necessarium: *Saltem, inquit, querendi, & pulsandi importunitate placeamus*. Sententiam huius auctoris colligit Petrus Diaconus lib. 1. de incarnatione, & gratia domini nostri Iesu Christi cap. 8. *Anathematizamus* (inquit) *libros Fausti Galliarum Episcopi, qui de monasterio Linensi prouectus est, quos contra prædestinationis sententiam scriptos esse, non dubium est. In quibus non solum contra horum sanctorum Patrum, verum etiam contra ipsos Apostoli contradictionem veniens, humano labori subiungit gratia adiutorium, &c.*

Et in concilio Arausico, cuius canones à Leone primo opera Prosperi tunc eius Secretarij editos esse, & stylus ipse, & materia contra Semipelagianos, atque ipsius Prosperi historia indicant: omnesque esse ex doctrina Aug. liber. Sententiarum per Prosperum collectus manifeste demonstrat, ut infra disp. 91. c. 11. dicemus. Can. 6. damnatur, qui dixerit, sine gratia Dei credentibus volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, pulsantibus, misericordiam dei dari; vel qui humilitati, aut obedientiæ humanæ subiungit gratiæ adiutorium. His enim fere verbis utebantur, qui erant de reliquijs Pelagianorum. Sic Cassianus lib. illo 12. de instit. canob. c. 14. inquit, gratiam dei dari petentibus, aperiri pulsantibus, & à querentibus inueniri. Huius erroris, quod nondum deprehensus in Ecclesia Dei esset, nulla mentio fit in Concilio Mileuit. & Africanis; in quibus contra Pelagium actum est.

Porto, ut narratur in vita Prosperi, & in epistola præfixa eius operibus nuper à Louanienfibus editis, hanc doctrinam Cassianus desumpsit ex Grecis Patribus, præsertim ex Chrysost. quem habuit magistrum. Horum autem omnium auctoritatem ipsi Max. Aug. opponebant, quod aliter intelligeret illud ad Rom. 9. *Non ex operibus, sed ex vocante, &c.* Roman. 9.

Prosper.
Hilarius.
Chrysost.

ut referunt *prosper*, & *Hilarius* in illis epistolis. Locis insignes *Chrysost.* sunt tom. 1. Homil. 42. in *Genes.* versus finem, & homil. 27. in *Genes.* col. 8. cum loquitur de pœnit. hic enim auctor concedit aliquam ex nobis pœnitentiam, ac proinde dilectionem, & spem, quæ tamen ex se non sufficiant ad delendum peccatum, nisi accedat gratia Dei, quæ ad perfectiores actus nos moueat. Idem docuit *Cassianus* collatione 20. c. 8. ubi inter remedia ad impetrandum veniam assignat ex parte nostra pœnitentiam, quam, inquit, non fore condignam veniam peccatorum, nisi gratia Dei promoueat: quo pacto de alijs dispositionibus ex parte nostra loquitur li. 12. de institutis cenobiorum c. 13. & 14. & ut scribit *Hilarius*, quem nos referemus disput. 91. c. 12. nonnulli Massili. aliquales ex nobis compunctionem anteactæ vitæ concedebant, unde gratia Dei in nobis occasionem caperet. Ex quib. obiter adnotare libet, quam sine fundamento recentiores nonnulli, non satis intellecta mente horum Patrum, eorum testimonijs vtantur, ad probandum, opus perfectæ contritionis caritate formatum ex auxilio gratiæ præuenientis, non sufficere ex se ad iustificationem sine noua alia gratia, & fauore: siquidem hi Patres loquuntur de pœnitentia deprompta ex proprijs virib. quam, præter Pelagium, nemo dixit sufficere ad iustificationem: de alia vero loco disputabimus. Et eandem doctrinam habet idem *Chrysost.* hom. 2. in *Psal.* 50. tom. 3. homil. 12. in epist. ad Heb. in exposit. moral. & homil. Quod nemo læditur, nisi a seipso, non multum ante finem, loquens de trib. pueris: tom. 3. homil. 13. in *Ioan.* in illud: Conuersus testis, &c. & serm. 1. de verbis Domini, habentes eundem spiritum. Cum eo etiam senserunt Græci Patres citati, pro priori sent. c. 1. ut ex verbis eorum liquido constat, Docent ergo omnes, nos incipere nostra industria, deinde gratiæ Dei adiutorium subsequi, ut tandem iustificemur, & in gratia perseuerantes æclorum regnum promereamur. Verum quia non pauci, nec indocti nostri temporis Theologi, historia non bene perspecta, varie interpretantur hunc Massiliensium errorem, contra quem Aug. Prosper, & alij Aug. discipuli pugnant: ut quisque quam docet opinionem, ab hoc errore tueatur, vel mentem Aug. in suam sententiam sinistre detorqueat, placuit sequenti ca. quædam annotare, ex quibus non solum Massili. sent. perspicua fiet, verum etiam testimonia, mentemque Augusti, in præsentī controuersia facile intelligemus.

27

CAPVT V.

Notantur aliqua, quibus magis aperta fiat sententia
Semipelagianorum.

Pelagius.
Cælest.
Cassian.

Chrysost.
August.

Hilari.

Primo igitur obseruandum est, quod initio diximus, hos auctores alioqui pios & religiosos, non ita sensisse de gratia, sicut Pelag. & Cælestin. docuerunt: eam enim necessariam esse, aperte satis fatebantur, ut supra expositum est. Sic *Cassian.* locis alleg. & *Chrysost.* egregie admodum de gratia loquuntur. Sed & *August.* lib. 1. de lib. arb. a. c. 1. vsque ad 6. & præsertim c. 14. eloquentissime gratiæ necessitatem contra Pelagium probat: nec solum docet in natura lapsa, sed etiam integra, eam fuisse necessariam, ut primus homo perseueraret, ut videre est li. 1. c. 1. atque id ipsum affirmasse Massilienses testatur *Hilarius* in epist. illa citata. Solum ergo asserebant, ex nobis præcedere quoddam initium,

quod diuina gratia subsequitur, & cuius intuitu gratia nobis donatur.

Secundo nota, hoc initium ita ex eorum sententia, ex nobis præcedere: ut tamen nonnulli putarent, necessarium non esse, semper præcedere; sed quandoque etiam diuinam gratiam priorem esse. Sic plane docet *Cassianus* huius sectæ præcipuus auctor collat. 13. c. 12. circa finem, & c. 15. & varijs Scripturæ testimonijs confirmat. Allerit enim Zachæum prius pulsasse, & postulas, quam ei gratia daretur, ut pulsaret, & ita sollicitudine sua Christum præuenisse: at *Marth.* & *Paulum* aliosque Apostolos præuentos fuisse gratia Dei. Quocirca collat. illa 13. c. sic incipit: Et ita semper gratia Dei nostro in bonam partem cooperatur arbitrio, atque illud in omnibus adiuvat, protegit, ac defendit, ut nunquam etiam ab eo quoddam conatus bona voluntati vel exigat vel expectet, &c. Vbi cum dixisset, semper Deum adiuvare, & promouere conatus nostros; non dixit semper, sed aliquando eos expectare, & cap. 17. inquit Deum quorundam esse susceptorem, quia eorum conatus adiuvat, quorundam vero saluatorem, quia eos omnino præuenit. Hanc vero doctrinam erudite & acute impugnat *Prosper* li. contra Collatores c. 13. atque ex hac varietate idem *Prosper* eodem lib. c. 33. notauit *Cassianum*, quod sibi contraria docuisset. Nam, si rationes Massilien. qui eius sententiam tuebantur, quas disp. 91. c. 17. referemus, aliter momentis sunt probant, arbitrium nostrum semper inchoare, & deinde gratia Dei conatus illius promoueri. Refert etiam *Prosper* in illo lib. verba Collatoris collat. 13. c. quib. initia bonæ voluntatis Deo tribuebat, & c. 5. contra ipsum sic ait: Et sane te contra Pelagianorum calumnias præcaue exiitimas, si quod in vniuersitate vocatorum sentendum est, id nobis in portione concedas? sed nec cum hæreticis tibi, nec cum Catholicis plena concordia est. Illi in omnibus iussu hominum operibus liberæ voluntatis tuerentur exordia; nos bonarum cogitationum ex Deo semper credimus prodire principia: tu informe nescio quid teritur, & vniuersæ parti inueniens reperisti, quo neque inimitiorum consensum acquireres, nec in nostrorum intelligentia permaneres. Hoc dicit *Prosper*, quia Collator initia quandoque ex nobis, quandoque ex gratia Dei esse, dicebat. Tertio præmittendum est, inter hos Massilien. aliquos fuisse, & ex gratia ipsius operis faterentur ex Deo esse, & ex gratia ipsius per Christum, ut refert *August.* lib. 1. de prædest. Sancti. cap. 1. peruenerunt (de aliquibus Massilien. inquit) etiam, ut præueniri voluntates hominum Dei gratia faterentur, atque ut ad nullum opus bonum vel inciperent, vel perficerent, sibi quemquam sufficere, sibi conueniant: retenta ergo ista, in que peruenerunt, plurimum eos à Pelagianorum errore discernunt. Proinde si in eis ambulent, & orient eum, qui dat intellectum, si quid de prædestinatione aliter sapiunt, ipse illis quoque reuelabit. Ex quibus fortan aliquis putabit, idcirco eos male sentire de prædestinatione, non quod dicerent gratiam ita nobis ab æterno fuisse preparatam, ut labori humano subiungenda esset; quandoquidem dicebant, in tempore etiam illam esse initium boni temporis; sed quia electionem ad gloriam faterentur, ex meritis gratiæ factam fuisse. Nam quid aliud contra veram August. sententiam sentire poterunt, si iam fatebantur initium boni operis ex nobis non esse?

Verum hoc nullius momenti est, temeti primo aspectu, qui pauca de hoc errore legerunt, dist.